

Et SoMe-horrorshow

Et studie af billedmakroens multimodalitet og metaforicitet på Det Konservative Folkepartis officielle Instagramprofil

Johanne Niclasen Jensen
Syddansk Universitet
johje17@student.sdu.dk / niclasenjensen@gmail.com

Abstract

Over the past decade, the meme has been a defining feature of internet culture, and the image macro, a sub-genre of memes, has become a staple on most social media platforms. The image macro can now also be found in political communication, and the format is used by political parties in campaigning prior to elections. This paper examines the use of image macros on the official Instagram account of the Danish Conservative People's party up to the 2019 election. I approach the analysis with a linguistic perspective, focusing on the multimodality, metaphoricity and humor of the image macro format. I hypothesize that these three perspectives bring to light interesting affordances, and that multimodality and metaphoricity are codependent features in the genre of image macros. This paper firstly concludes that the image macro format possesses certain affordances through its multimodal and metaphoric nature that make it ideal for political communication on social media platforms. Secondly, I propose different ways the image macro as an interesting multimodal format should be investigated further from a linguistic perspective.

1. Introduktion

I kølvandet på internettets udbredelse i løbet af de seneste 20 år er der opstået en lang række nye og interessante kommunikationsformer. Disse nye former for kommunikation er interessante fra et sprogvidenskabeligt perspektiv, da de kan bruges til at belyse samfundsmæssige og kommunikationsmæssige problemstillinger fra en ny vinkel.

I denne artikel beskæftiger jeg mig med *billedmakroen*, som er en underkategori af *internetmemen* (udtales ['mi:m]). De fleste kender formentlig til de mere populære billedmakroer, som fx de populære LOLcats, der består af en kat med en humoristisk, overlejret tekst (figur 1).

Figur 1. Eksempel på memen LOLcats fra hjemmesiden www.knowyourmeme.com

Billedmakrogenren indeholder dog mere end sjove katte. I dag findes billedmakroer i alle udformninger, og de tackler alt fra hverdagssituationer til politik: "Internet memes have gone from quirky subcultural oddities to a ubiquitous, arguably foundational, digital media practice." (Miltner, 2017, s. 2).

Billedmakroen (og internetmemes generelt) er blevet vigtige kommunikative redskaber i politik: "The humorous nature of memes also makes them an ideal critique and commentary." (Miltner, 2017, s. 5). Memen er i løbet af de seneste 10 år blevet så indflydelsesrig, at flere nyhedsmedier døbte Barack Obamas genvalg i 2012 "The Meme Election" (Miltner, 2017, s. 8).

Billedmakroformatet er også blevet bemærket i dansk politik, og op til Folketingsvalget i 2019 brugte Det Konservative Folkeparti konsekvent billedmakroen til at føre valgkampagne på deres officielle Instagramprofil, @konservativedk. Den beslutning medførte kritik og latterliggørelse fra forskellige medier, hvor særligt Politiken virkede uforstående over for valget af billedmakroen som primær kommunikation:

"Et SoMe-horrorshow, hvor Søren Pape kører på havetraktor og krammer en hund og skyder pistol i uværdig squad, og alle teksterne er onkelvittigheder, og Rasmus Jarlov løfter 20 kg håndvægt som en anden idiot. Advarsel til markedsføringsspecialister: Dine øjne vil bryde i brand." (Dahlager, 2019).

Min hypotese er dog, at valget af billedmakroformatet som kampagneværktøj på Det Konservative Folkepartis officielle Instagram både har været velovervejet og effektivt. Jeg vil i denne artikel vise, at billedmakroformatet besidder særlige egenskaber, der gør det ideelt til politisk satire på sociale medier. Jeg ønsker at undersøge billedmakroformatets *multimodalitet* og *metaforicitet*, da jeg mener, at netop disse to sprogvidenskabelige perspektiver belyser interessante egenskaber ved billedmakroen som genre.

2. Teoretisk baggrund

2.1 Billedmakroen som genre

Biolog Richard Dawkins brugte oprindeligt begrebet ”meme” i sin bog *The Selfish Gene* fra 1976 til at beskrive, hvordan kultur/ideologier/ideer spredt sig mellem mennesker: ”Imitationen og spredningen sker, når vi videregiver informationer til hinanden. Det gør vi via skrift, fortællinger og traditioner, men også når vi observerer og kopierer den måde, andre mennesker opfører sig på.” (Hougaard, Durup, & Balleby, 2018, s. 98).

I dag forbinder mange mennesker dog memen med sjove billeder og humoristiske videoklip, der bliver delt og parodieret på internettet. Dawkins’ memebegreb har altså fået en ny, men stadig relateret betydning.

Overordnet klassificeres internetmemen som ”indhold, som bliver opfanget, spredt, videreudviklet (muterer), inden det til sidst opnår anerkendelse som internetmeme” (Hougaard, Durup, & Balleby, 2018, s. 100). Selve indholdet kan være billeder, videoer, lydclip, GIFs osv., som internetbrugere finder og omdanner til internetmemes. Internetmemen er altså et overbegreb for en lang række undergenrer af meget forskellig karakter: “Some of the most recognizable meme genres include flash mobs, recut trailers, rage comics, lip dubs, image macros, and exploitables.” (Miltner, 2017, s. 3).

I denne artikel beskæftiger jeg mig med den underkategori, som Kate Miltner kalder ”image macros”, på dansk *billedmakro*: ”Image macros feature a picture or other image with text superimposed on it, usually in Impact font.” (Miltner, 2017, s. 16). Enhver med en internetforbindelse kan kreere en billedmakro vha. gratis, online værktøjer på hjemmesider som fx imgflip.com/memegenerator og kapwing.com/meme-maker. Her kan man finde skabeloner og populære billeder til sin billedmakro, eller man kan uploade sit eget billede og tilføje paratekst og/eller overlejret tekst. Billedmakroen er altså hurtig og nem at producere, og derfor fungerer formatet godt til hurtig og effektiv politisk satire. Et aktuelt eksempel kan findes i debatten mellem de amerikanske vicepræsidentkandidater Mike Pence og Kamala Harris (8. oktober 2020), som blev genstand for morskab på internettet, fordi en flue i løbet af debatten landede på Mike Pence’s hoved. Det medførte en strøm af memes, som blev lagt ud og delt på internettet, mens debatten stadig var i gang. Figur 2 og 3 herunder er eksempler på nogle af de mest populære.

Total time on head: 2 mins
Unlike Pence, the fly respect the rules
and left when its time was up

Figur 2. (Boredpanda, 2020).

“I just couldn’t stand by and listen
to his lies any longer.”

Figur 3. (Boredpanda, 2020).

Billedmakroens produktionsbetingelser egner sig altså særligt godt til at kommentere på begivenheder, som de finder sted her og nu.

De billeder, der bliver brugt i billedmakroer, er ofte genbrugt og parodieret et utal af gange på internettet. Selve billedmaterialet kan stamme fra en virkelig begivenhed, film, serie, sport eller noget helt andet – ofte er det vanskeligt at bestemme kilden uden indgående viden om internetkultur.

Herunder ses eksempler på én af de mest populære billedmakroer fra 2015, memen *Distracted Boyfriend* (Distracted Boyfriend, 2019).

Figur 4 - Variant af billedmakroen "Distracted Boyfriend", (Distracted Boyfriend, 2019).

Figur 5. Variant af billedmakroen "Distracted Boyfriend", (Distracted Boyfriend, 2019).

Som de to varianter af det samme billede viser, kan genren beskæftige sig med alt fra politiske strømninger blandt unge til manglende øjenbeskyttelse ved observation af en solformørkelse. Det er altså den overlejlrede tekst, der afgør betydningen af billedmakroen. Billedmakroformatets brede rækkevidde og mange facetter vil blive yderligere tydeliggjort i min analyse.

2.2 Multimodalitet og affordanser

Til at beskrive billedmakroens særlige karakteristika benytter jeg begrebet *affordances*. Begrebet stammer fra psykolog James J. Gibsons teorier om direkte perception, hvor han brugte termen *affordance* til at beskrive, hvordan vi mennesker forstår vores omgivelser. Simon Borchmann udfolder i sin artikel ”En funktionel semantik funderet på økologisk psykologi” (2016) begrebet således:

”Den grundlæggende antagelse i den økologiske psykologi er at det vi perciperer, er de handlemuligheder – til fordel eller ulempe – miljøet tilbyder i forhold til de evner vi besidder som organismer. Disse handlemuligheder kaldes *affordances*.” (Borchmann, 2016, s. 189).

Begrebet er i de senere år blevet brugt i mange sprogvidenskabelige studier, hvor man ønsker at undersøge, hvilke handlemuligheder og -begrænsninger forskellige modaliteter tilbyder. Flere danske sprogforskere har brugt den ”danske” variation af begrebet: *affordanser*.

Affordansbegrebet er baseret på en deskriptiv analyse af forskellige modaliteters, genrers og mediers muligheder og begrænsninger, hvilket gør affordanstanken velegnet til studier med et multimodalt fokus.

Multimodalitet er i løbet af de seneste år blevet fokus for mange sprogvidenskabelige undersøgelser, blandt andet fordi den teknologiske udvikling har betydet, at udpræget multimodale kommunikationsformer nu er normen snarere end afvigelsen. Multimodalitetsbegrebet indeholder dog mere end blot en anerkendelse af, at flere modaliteter er til stede på én gang: “It is that recognition of the need for studying how different kinds of meaning making are combined into an integrated, multimodal whole that scholars attempted to highlight when they started using the term ‘multimodality’” (Jewitt, Bezemer, & O’Halloran, 2016).

Studiet af multimodale kommunikationsformer fokuserer altså på, hvordan forskellige modaliteter arbejder sammen for at skabe én kommunikativ helhed, der er større end summen af de adskilte modaliteter. Multimodalitetsbegrebet lægger, ligesom affordansbegrebet, op til en analyse af hver modalitets muligheder og begrænsninger: “... there are differences between semiotic resources in terms of the possibilities they offer for making meaning but that it is not the case that one resource has more or less potential than the other.” (Jewitt, Bezemer, & O’Halloran, 2016).

I denne artikel bruger jeg multimodalitetsbegrebet til at beskrive billedmakroens mest karakteristiske træk, nemlig kombinationen af tekst og billede, og hvordan denne kombination skaber en helt særlig kommunikativ helhed.

2.3 Multimodale metaforer og metaforicitet

Først og fremmest tager jeg udgangspunkt i den kognitive metafor-teori, som George Lakoff og Mark Johnson udbredte i 1980 med bogen *Metaphors We Live By*. Conceptual Metaphor Theory (CMT) bygger på idéen om, at den menneskelige forståelse er metaforisk struktureret. Metaforen løftes fra blot at blive betragtet som et sprogligt-stilistisk fænomen til med CMT at blive set som et kognitivt

værktøj, der har vidtrækkende konsekvenser for al menneskelig forståelse (Lakoff & Johnson, 1980 (2002), s. 13). Lakoff & Johnson deler metaforen op i et *kildeområde* og et *målområde*, og denne opdeling vil jeg også benytte mig af i min analyse. Hovedtanken i CMT er, at mennesker forsøger at forstå abstrakte fænomener gennem konkrete og erfarede fænomener, hvilket resulterer i metaforiske strukturer såsom GODT ER OP, DÅRLIGT ER NED. Disse danner grundlag for en lang række hyppigt anvendte metaforiske udtryk (Lakoff & Johnson, 1980 (2002)), som fx ”det går op og ned for tiden” med betydningen, at det går skiftevis godt og dårligt.

Conceptual Metaphor Theory har haft en meget stor betydning for moderne metafor-teori, men der er flere forskere, der peger på væsentlige huller og problematikker ved CMT. Én af dem er Charles Forceville, der i sin artikel ”Non-verbal and multimodal metaphor in a cognitivist framework: Agendas for research” (2009) påpeger vigtigheden af en udvidelse i metaforforskningen:

”... the validity of CMT’s claims about the existence of conceptual metaphors depends almost exclusively on the patterns detectable in *verbal* metaphors.” (Forceville, 2009, s. 21). Han mener, at man må finde de metaforiske strukturer i andre modaliteter, ellers risikerer man en cirkelslutning i CMT’s argumenter, hvor verbale metaforer både ses som indikation og begrundelse for eksistensen af kognitive metaforiske strukturer. Særligt de multimodale metaforer, der karakteriseres som ”metaphors whose target and source are each represented exclusively or predominantly in different modes” (Forceville, 2009, s. 24), finder han interessante.

Forceville afslutter sin artikel med en opfordring til fremtidig forskning: ”If creative and conventional metaphors are key factors in human thinking, and if human thinking is reflected in more than verbal manifestations alone, investigating multimodal metaphor is highly worthy of extensive scholarly effort.” (Forceville, 2009, s. 34) (min understregning). For at efterkomme Forcevilles opfordring vil jeg i denne artikel undersøge billedmakroen som et eksempel på en multimodal metafor.

Forceville er ikke den eneste, der retter kritik mod Lakoff & Johnsons universalistiske påstande om metaforiske udsagn. Det samme gør Elisabeth El Refaie i sin artikel ”Understanding visual metaphor: the example of newspaper cartoons” (2014).

El Refaie mener, ligesom Forceville, at metaforiske strukturer skal undersøges i andre modaliteter, men i modsætning til Forceville definerer El Refaie metaforen ud fra det specifikke udsagns potentiale til at konstruere metaforiske strukturer hos modtageren: ”any form of communication can be seen as an instance of metaphor, if it is able to induce a metaphoric thought or concept.” (El Refaie, 2003, s. 76).

Selvom denne definition kun gør det muligt at udtale sig om et udsagns metaforiske potentiale, da det samme udsagn kan forstås og fortolkes på uendeligt mange måder, og man derfor ikke med sikkerhed kan vide, om alle modtagere forstår det samme udsagn metaforisk, muliggør den altså at behandle metaforiske konstruktioner på trods af deres forskelligartethed.

Til den konkrete analyse af mit empiriske materiale vil jeg inddrage endnu et metafor-teoretisk perspektiv, nemlig begrebet *metaforicitet* (Müller & Tag, 2010).

Metaforicitetsbegrebet udfordrer den hidtidige forståelse af metaforen som et statisk fænomen idet: ”Begrebet om metaforicitet, derimod, flytter i stedet fokus til den dynamiske sproglige og adfærdsmæssige proces, hvorigennem der skabes en betydningsmæssig dobbelthed.” (Jensen, 2016, s. 123). Denne betydningsmæssige dobbelthed kan forekomme i varierende grad, hvilket åbner op for analyse af metaforiske forekomster, der ikke nødvendigvis indeholder et skarpt defineret kilde- og målområde.

Billedmakroens grad af kompleksitet og metaforicitet kan variere, men den metaforiske præmis er altid til stede i en billedmakro, da én situation bruges til at beskrive en anden, ikke-relateret situation.

3. Terminologisk afklaring

I min analyse skelner jeg mellem tre elementer, som kan indgå i en billedmakro: 1) *billede*, 2) *overlejret tekst* og 3) *paratekst*:

- 1) *Billede*: kan være fotografier, screenshots fra film eller tegnefilm, layout af forskellige billeder osv.
- 2) *Overlejret tekst*: tekst, der er indsat direkte på billedmakroens indhold, og som identificerer billedets elementer eller tillægger billedets elementer egenskaber eller tanker.
- 3) *Paratekst*: den ledsagende tekst, der ofte er indsat over eller under billedmakroens billedindhold.

Det er nødvendigt at skelne mellem disse tre elementer for at kunne argumentere for, at billedmakroen er en multimodal metafor, hvor billede, overlejret tekst og paratekst ofte har tre forskellige funktioner.

Begrebet *billedtekst* bruger jeg derimod udelukkende til at beskrive den tekst, som følger med billedet på Instagram – altså den tekst som @konservativedk har skrevet som en kommentar til den delte billedmakro. I nedenstående eksempel udgør teksten på billedet ”Når virksomhederne mangler arbejdskraft:” således parateksten, mens ”Danske virksomheder mangler hænder. @sorenpapepoulsen og @larsloekke går forrest i kampen for frihed, tryghed og vækst!” betegnes som billedteksten.

Figur 5 – Billedmakro fra profilen @konservativedk, 4. oktober 2018.

4. Analyse af billedmakroer på @konservativedk

I det følgende analyserer jeg billedmakroopslag fra Det Konservative Folkepartis officielle Instagramprofil @konservativedk. Min analyse tager udgangspunkt i de to centrale aspekter af billedmakroen: *multimodalitet* og *metaforicitet*, og jeg deler billedmakroerne op i to kategorier: 1) *billedmakroer med overlejret tekst* og 2) *billedmakroer med paratekst*.

4.1 Bjørn og fisker

Den nedenstående billedmakro (figur 6) blev lagt op på profilen @konservativedk den 12. september 2018 med billedteksten "Tænk dig om, før du stemmer rødt. #fordigogfordanmark #dkpol". På billedniveauet ses en fisker, der fremviser sin fangst for kameraet, mens en stor bjørn tilsyneladende lurer få meter væk. Billedet er med al sandsynlighed et resultat af Photoshop.

Den overlejlrede tekst identificerer de tre elementer på billedet (fisker, fisk og bjørn) som hhv. *mig*, *min løn* og *de røde*.

Figur 6 - Billedmakro fra profilen @konservativedk, 12. september 2018.

Billed- og tekstmodaliteten bruges i denne billedmakro til at skabe en multimodal metafor, hvor kildeområdet repræsenteres i det billedlige indhold (en fisker, der viser sin fangede fisk frem, mens en bjørn lurser i baggrunden) og målområdet repræsenteres af den overlejlrede tekst (socialistisk/socialdemokratisk fordelingspolitik). Koblingen mellem billed- og tekstniveau faciliterer tilsammen flere forskellige tolkninger på én gang:

- 1) *De røde* vil tage lønnen fra *mig* med magt – som en bjørn ville tage en fisk fra en fisker.
- 2) *Jeg* har arbejdet hårdt for *min løn* og er stolt af den – som en fisker, der har fanget en imponerende fisk.
- 3) *Min løn* er mit livsgrundlag – som fisken er det for fiskeren.
- 4) *De røde* laver et bagholdsangreb – som en bjørn, der sniger sig ind på en fisker bagfra.

Koblingen mellem en bjørn og *de røde* kan også skabe associationer til kendte formuleringer som ”den russiske bjørn” eller ”den sovjetiske bjørn”, men om denne kobling er tilsigtet eller blot er en ”heldig” konnotation, er svært at afgøre. Den bidrager dog til opslagets og Instagramprofilens overordnede formål: at skabe et politisk fællesskab mellem konservative vælgere ved at kritisere og latterliggøre venstrefløjens politik.

Bjørn og fisker-billedmakroen er altså uden tvivl et eksempel på en multimodal metafor ifølge Forcevilles kriterier, fordi metaforens kildeområde repræsenteres i billedmodaliteten, mens målområdet repræsenteres af tekstmodaliteten. Resultatet er en humoristisk og effektiv metaforisk konstruktion, der formidler et letforståeligt budskab.

4.2 Hvor er nødbremsen?

Billedmakroen herunder (figur 7) blev uploadet til Instagram den 1. maj 2019 med billedteksten: ”Det kan være uhyggelig læsning! #dkpol #konservative #valg #fv19 #valg19 #1maj”.

Billedmakroen benytter sig af to ud af de tre definerede elementer: billede og paratekst, mens der ikke er nogen overlejret tekst i dette eksempel. På billedniveauet ser man daværende erhvervsminister Rasmus Jarlov (K) sidde i en førerløs bus, mens han siger sætningen ”Er der sådan en... Er der en nødbremse?”, hvilket underteksten på billedet viser.

Billedet stammer fra en rundvisning i én af Danmarks første førerløse busser i Aalborg (Smartbus.dk).

Når du læser Enhedslistens valgprogram:

konservatedk • Følger

konservatedk Det kan være uhyggelig læsning! #dkpol #konservative #valg #fv19 #valg19 #1maj

25 u.

25 u. 1 Synes godt om Svar

leg føler mig

345 Synes godt om

1. Maj

Tilføj en kommentar ...

51

Figur 7 - Billedmakro fra profilen @konservatedk, 1. maj 2019.

Parateksten ”Når du læser Enhedslistens valgprogram:” er en ledsætning, der rent sprogligt efterlades uafsluttet. I stedet for at afslutte sætningen grammatisk korrekt med en hovedsætning eller en sætningsrest, er der sat et kolon, og det er i stedet billedet, der får lov til at udfylde det sproglige tomrum, som ledsætningen har skabt. Parateksten og billedet skaber tilsammen følgende konstruktion: ”Når du læser Enhedslistens valgprogram, spørger du efter nødbremsen”.

Denne billedmakro adskiller sig fra det forrige eksempel i samspillet mellem billede og tekst. I det forrige eksempel (Bjørnen og fiskeren) bruges tekstmodaliteten til at identificere elementer, der er til stede i billedmodaliteten. I dette tilfælde bruges tekstmodaliteten ikke til at identificere elementer, men i stedet til at placere det billedlige indhold i en helt bestemt kontekst, og der skabes derved en helt særlig metaforisk struktur.

Jarlovs udsagn er ikke metaforisk i sig selv, da den intenderede mening i den afbildede situation sandsynligvis har været bogstavelig. Fordi parateksten ”Når du læser Enhedslistens valgprogram:” placerer Jarlovs udsagn i en ny situationel kontekst, der ikke har noget at gøre med den oprindelige situation, bliver metaforen konstrueret – igen med flere mulige tolkninger:

- 1) Når man læser Enhedslistens valgprogram, får man lyst til at spørge, om der er en nødbremse.
- 2) Hvis Enhedslisten kommer til magten, får vi brug for en nødbremse.

Hvis modtageren kan genkende den afbildede situation, kan den metaforiske konstruktion udvides:

- 1) Når man læser Enhedslistens valgprogram, sidder man i en førerløs bus og får lyst til at spørge, om der er en nødbremse.
- 2) Hvis Enhedslisten kommer til magten, sidder vi alle i en førerløs bus og leder efter nødbremsen.

Det metaforiske potentiale opstår ved, at parateksten placerer det billedlige indhold (Jarlov, der sidder i en førerløs bus og spørger efter nødbremsen) i en ny kontekst ("når man læser Enhedslistens valgprogram"). I denne rekontekstualisering gøres det før bogstavelige udsagn ("Er der sådan en... Er der en nødbremse?") metaforisk.

Parateksten kobler altså to inkongruente domæner: 1) *at køre i en (førerløs) bus og spørge efter nødbremsen* (kildeområde) og 2) *at læse Enhedslistens valgprogram / Enhedslistens politik* (måloområde). Denne billedmakro kan, ligesom det forrige, defineres som en multimodal metafor, da kildeområdet og måloområdet repræsenteres i de to forskellige modaliteter.

4.3 En sikker borgerlig stemme

Denne billedmakro (figur 8) blev slået op på @konservativedk den 1. juni 2019 med den ledsagende billedtekst: "Stem Konservativt. En sikker borgerlig stemme. #dkpol #konservative #fv19 #fordigogfordanmark".

Billedmakroen indeholder to elementer: 1) billede og 2) paratekst ("Når man finder ud af at danskerne vil have skattelettelse"). Billedet stammer fra offentliggørelsen af VLAK-regeringen ved Amalienborg den 28. november 2016, hvor Lars Løkke Rasmussen præsenterede den trekløver-regering, som holdt indtil Folketingsvalget i juni 2019 (Jørgensen, 2016, 02:47).

Når man finder ud af at danskerne vil have skattelettelser

Figur 8 - Billedmakro fra profilen @konservatedk, 1. juni 2019.

Ligesom i den forrige billedmakro er det her den ledsagende paratekst, der placerer billedniveauet i en ny kontekst – men hvilket udsagn findes egentlig i billedet? Da selve billedet ikke indeholder noget sprogligt udsagn, skal modtageren ud på et større fortolkningsarbejde. Denne billedmakro er altså med det samme mere kompleks end de forrige eksempler, hvor billedets udsagn ekspliciteres igennem tekstmodaliteten.

Billedmakroen indeholder dog stadig en vis grad af metaforicitet, da dette billede også her bliver placeret i en ny kontekst af parateksten. Igen kan vi bruge Forcevilles definition af den multimodale metafor, da kildeområdet (en række grinende borgerlige politikere) og målområdet (borgerlige politikeres reaktion på, at danskerne vil have skattelettelser) repræsenteres i to forskellige modaliteter, hhv. billede og tekst.

I billedets forgrund ses Anders Samuelsen (formand for LA og daværende udenrigsminister), Lars Løkke Rasmussen (formand for Venstre og daværende statsminister) og Søren Pape Poulsen (formand for Konservative og daværende justitsminister). Bag dem står flere velkendte repræsentanter for det borgerlige Danmark. Alle personer på billedet griner eller smiler bredt, bortset fra Lars Løkke Rasmussen, der står med et lidt tilbageholdende ansigtsudtryk og foldede hænder. Hvis man kobler dette med parateksten ”Når man finder ud af at danskerne vil have skattelettelser”, kunne det bl.a. tolkes på følgende måde:

- 1) Alle borgerlige politikere, undtagen Lars Løkke Rasmussen, er glade for, at danskerne vil have skattelettelser.

Lars Løkke Rasmussens ansigtsudtryk kan også tolkes som et tilbageholdt grin, hvilket kunne føre til en udvidet tolkning:

- 2) Alle borgerlige politikere er glade for, at danskerne vil have skattelettelser, men statsministeren er nødt til at dæmpe sin begejstring.

Hvis modtageren er bekendt med billedets oprindelse, kan tolkningen kobles til de interne konflikter i VLAK-regeringen. En politisk informeret modtager vil også kunne koble denne billedmakro til Lars Løkke Rasmussens tilnærmelser til Socialdemokratiet op til Folketingsvalget i 2019. Den ledsagende billedtekst forstærker denne antydning, da Konservative beskriver sig selv som ”en sikker borgerlig stemme”. Dermed etablerer de sig selv som en mulig modsætning til Lars Løkke Rasmussen, hvis ønske om en regering henover midten i dansk politik blev voldsomt kritiseret af det borgerlige Danmark. Med dette perspektiv in mente beskrives Lars Løkke Rasmussen altså som en ’usikker borgerlig stemme’.

Billedmakroen i dette eksempel illustrerer, hvordan genren også kan rumme mere komplekse budskaber, når det billedlige udsagn til dels er tvetydigt. Som modtager kan man tillægge billedmakroen flere forskellige betydninger, og viden om (daværende) aktuelle begivenheder i dansk politik udvider fortolkningsmulighederne.

5. Konklusion

Billedmakroen er en multimodal kommunikationsform, der bygger på metaforiske grundprincipper, og i kraft af sin multimodalitet og metaforicitet har den en række affordanser, der betyder, at formatet egner sig godt til politisk kommunikation på internettet. Billedmakroen kan bruges til at eksplicite komplekse politiske budskaber i en kritisk og humoristisk tone. Samspillet mellem billed- og tekstmodalitet betyder, at billedmakroen samtidig kan indeholde komplekse metaforiske udsagn, der kan tolkes på forskellige måder fra modtager til modtager. Kombinationen af billedmakroens mulighed for at være eksplicit og lettilgængelig på den ene side og kompliceret og kontekstsensitiv på den anden side betyder, at billedmakroen kan bruges i mange forskellige kommunikationssituationer. I denne artikel har jeg undersøgt, hvordan billedmakroen bruges til at konstituere et politisk fællesskab omkring Instagramprofilen, @konservatedk, og resultaterne af denne undersøgelse leder mig til at tro, at valget af billedmakroformatet som primær informationsstrategi for Det Konservative Folkeparti på Instagram er baseret på en velovervejet og reflekteret analyse af billedmakroens kapaciteter.

Måden, hvorpå disse modaliteter arbejder sammen, varierer dog meget i de forskellige billedmakroer. I de billedmakroer, som jeg har analyseret, tjener tekstmodaliteten to forskellige formål, der begge er direkte forbundet til tekstens formelle karakteristika:

1) *Overlejret tekst*

I denne kategori bruges tekstmodaliteten til at koble billedindholdets elementer til det ønskede målområde, som i eksemplet med ”Den røde bjørn”. Gennem tekstmodaliteten forbindes hvert enkelt element til målområdet. Disse billedmakroer er ofte eksplicit metaforiske, da kilde- og målområde fusioneres i ét billede, hvor den intenderede tolkning er klar og tydelig for modtageren.

2) Paratekst

I denne kategori er tekstmodaliteten separeret fra billedmodaliteten igennem en paratekst og bruges til at kontekstualisere det billedlige indhold. Teksten repræsenterer altså også her metaforens målområde, men i stedet for en direkte kobling mellem billed- og tekstniveau, skaber teksten i dette tilfælde en præmis for det billedlige indhold. I modsætning til den forrige kategori, identificeres de billedlige elementer ikke én for én gennem tekst, men teksten placerer derimod billedet som helhed i en ny situation, som i eksemplet ”Hvor er nødbremser?”. Parateksten er ofte struktureret som en ledsætning, der skaber et sprogligt tomrum, som det billedlige udsagn skal udfylde.

Denne kategori af billedmakroer er mere kompleks, da den metaforiske tolkning afhænger af, om det er muligt for modtageren at hive et udsagn ud af billedindholdet, som kan kobles til parateksten. Det er ikke altid åbenlyst, hvilket udsagn billedet repræsenterer, som jeg viste med eksemplet ”En sikker borgerlig stemme”.

Selvom billedmakroerne indeholder en varierende grad af metaforicitet, er billedmakroens præmis dog altid grundlæggende metaforisk, idet én situation bruges til at beskrive en anden og ikke-relateret situation, og fordi billed- og tekstmodaliteten repræsenterer hhv. et kilde- og et målområde. Analysen viser dermed, hvordan de to typer af tekstmodalitet, *overlejret tekst* og *paratekst*, primært bruges til at udfylde to forskellige funktioner, hhv. *at identificere billedelementer* og *til at placere billedindholdet i en særlig kontekst*.

Videre forskning

Billedmakroens affordanser gør den altså til et oplagt medium til hurtig og humoristisk politisk kommunikation, der adskiller sig fra lignende formater, som f.eks. satiren, og netop derfor burde den være genstand for yderligere forskning. Billedmakroen er allerede nu en integreret del af internetkulturen, men som genre bygger den på egne principper, strukturer og præmisser, som skal kortlægges yderligere. Til dette projekt kunne man bl.a. bruge begrebet ’spreadability’, som Henry Jenkins, Sam Ford og Joshua Green beskriver i deres bog *Spreadable Media: Creating Value and Meaning in a Networked Culture* (2013): “[spreadability] refers to the potential - both technical and cultural - for audiences to share content for their own purposes, sometimes with the permission of right holders, sometimes against their wishes.” (Jenkins, Ford, & Green, 2013, s. 3).

Billedmakroens karakteristiske humor ville også være meget interessant at undersøge nærmere. Til dette kunne man koble traditionelle teorier om humor med undersøgelser af metaforens humoristiske effekt. En sådan undersøgelse finder man fx i Jeffery Scott Mio & Arthur C. Graessers artikel ”Humor, Language, and Metaphor” (1991) hvor Mio og Graesser forsøger at koble én af de ældste teorier om humor, ”the disparagement theory”, med en empirisk undersøgelse af respondenters vurdering af forskellige metaforiske udtryks humoristiske effekt.

Ydermere kunne man undersøge, hvordan memes og billedmakroer konstituerer fællesskaber på internettet, og hvordan en grundig forståelse af internetkultur, og dermed af memes og billedmakroer, kan være en adgangsbillet til sociale fællesskaber på sociale medier som fx Reddit og Instagram.

Jeg er overbevist om, at vi kommer til at se flere og flere eksempler på brug af memes og billedmakroer hos alt fra virksomheder til politiske partier og statslige organer, og jeg håber derfor, at vi kommer til at se flere studier af den multimodale og metaforiske billedmakro.

Referencer

- Borchmann, S. (2016). En funktionel semantik funderet på økologisk psykologi. *Nydanske Sprogstudier*, 50, s. 183-220.
- Boredpanda. (oktober 2020). *47 Memes That Wouldn't Exist If The Fly Didn't Land On Mike Pence's Head Last Night*. Hentet fra boredpanda.com: <https://www.boredpanda.com/funny-mike-pence-fly-landing-reactions/>
- Dahlager, L. (1. februar 2019). Listen. *Politiken*(48).
- Det Konservative Folkeparti. (u.d.). *konservativedk*. Hentet oktober 2019 fra Instagram.com: <https://www.instagram.com/konservativedk/>
27-03-2019 (figur 5): <https://www.instagram.com/p/Bvg1tCcniv0/>
12-09-2019 (figur 6): <https://www.instagram.com/p/BnnvvI-gr5J/>
01-05-2019 (figur 7): <https://www.instagram.com/p/Bw7NH1ahCwY/>
01-06-2019 (figur 8): <https://www.instagram.com/p/ByKm2e0Bfdw/>
- Distracted Boyfriend*. (24. oktober 2019). Hentet fra www.knowyourmeme.com: <https://knowyourmeme.com/memes/distracted-boyfriend>
- El Refaie, E. (2003). Understanding visual metaphor: the example of newspaper cartoons. *Visual communication*(2), s. 74-95.
- Forceville, C. J. (2009). Non-verbal and multimodal metaphor in a cognitivist framework: Agendas for research. *Applications of Cognitive Linguistics*(11), s. 19-42.
- Hop ombord på Danmarks første førerløse bus*. (u.d.). Hentet 23. oktober 2020 fra Smartbus.dk: <https://smartbus.dk/>
- Hougaard, T. T., & Balleby, L. (2019). Medialektale træk i digitale dialoger. *Sprog i norden*, s. 7-22.
- Hougaard, T. T., Durup, T., & Balleby, L. (2018). *Sprog i sociale medier*. Aarhus & København: Daneklærerforeningens forlag.
- Jenkins, H., Ford, S., & Green, J. (2013). *Spreadable Media: Creating Value and Meaning in a Networked Culture*. New York: New York University Press.
- Jensen, T. W. (2016). Metaforicitet - et kognitivt økologisk perspektiv på metaforbrug i sproglig interaktion. *Nydanske Sprogstudier*(50), s. 120-149.
- Jewitt, C., Bezemer, J., & O'Halloran, K. (2016). Navigating a diverse field. I C. Jewitt, J. Bezemer, & K. O'Halloran, *Introducing Multimodality* (s. 1-13). Routledge.
- Jørgensen, M. G. (28. november 2016). *TV: Ny regering mødte pressen foran Amalienborg*. Hentet fra Altinget: <https://www.altinget.dk/christiansborg/artikel/ny-regering-moedte-pressen-foran-amalienborg>
- Lakoff, G., & Johnson, M. (1980 (2002)). *Hverdagens metaforer*. (U. Hvilshøj, & H. Salomonsen, Ovs.) København: Hans Reitzels forlag.
- Miltner, K. M. (2017). Internet Memes. I J. Burgess, A. Marwick, & T. Poell, *The SAGE Handbook of Social Media* (s. 412-428). SAGE Publications Ltd.
- Mio, J. S., & Graesser, A. C. (1991). Humor, Language and Metaphor. *Metaphor and Symbol*(6), s. 87-102.
- Müller, C., & Tag, S. (2010). The Dynamics of Metaphors: Foregrounding and activating metaphoricality in Conversational Interaction. *Cognitive Semiotics*(6), s. 85-120.